

Akad. Bull. 2010 – pouze online

<http://abicko.avcr.cz/sd/novinky/ohlasy/islam.html>

Islám – reálná hrozba nebo jen "papírový tygr"?

*Prof. Václav Hořejší,
Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.*

V říjnovém čísle Akademického bulletinu publikoval Zdeněk Müller článek o údajné hrozbě islamizace, kterým navázal na dřívější článek Jsme všichni v Evropě na jedné lodi s podobnou tematikou od Jaroslava Pánka (AB 3/2010). Oba tito vysoce erudovaní autoři zjevně sdílejí nyní dosti rozšířené názory, že Evropa je v jakémsi úpadku a že jí hrozí smrtelné ohrožení ze strany islámských přistěhovalců.

Islám nezná lidskou důstojnost

V internetových diskusích jsou podobné názory prezentovány přímo masově a pohříchu mnohem drsnější formou. V diskusích pod mými blogovými články na *Aktuálně.cz* se objevily např. následující výroky anonymních diskutérů: „Islám je protidemokratické a zruďné nelidské náboženství zaměřené proti Židům, ženám a homosexuálům, ve své podstatě horší než Hitlerův fašismus. [...] vpouštíme sem ty kteří nás chtějí do posledního podřezat. Jediné přirovnání, které vám k islámu umím výstižně přidat, je: Vetřelec. Jiný metabolismus, žere to lidi. Není to nepřítel. Jen vás to sežere. Ano. Jiný svět. Vetřelec. Fluoridový metabolismus.“

J. Pánek a Z. Müller se samozřejmě vyjadřují mnohem mírněji, ale obávám se, že podstata je stejná – je vyvoláván dojem, že muslimové jsou paušálně našimi nebezpečnými nepřáteli, protože jejich životní hodnoty jsou diametrálně odlišné od „křesťansko-židovských“.

Čím dál více Evropanů je ochotno přistupovat na generalizaci, že „muslimové jsou násilníci diskriminující ženy, teroristi, kteří se systematicky snaží podmanit si evropské země“.

Byl jsem poněkud šokován, když jsem v článku Z. Müllera našel větu: „Napadlo někdy naše „liberály“, že se upínáním svobody především na zisk jako na zlaté tele mohou ocitnout na stejné straně s islámem, který lidskou důstojnost nezná?“ Všimněme si – význačný český vzdělanec nám sděluje, že „islám nezná lidskou důstojnost“! Obávám se, že takto zveřejněný výrok by mohl být dokonce žalovatelný – v platném Trestního zákoně máme přece paragraf 198 (*Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení*).

J. Pánek mj. píše: „Svět čeká na to, až se mlčící muslimská většina bude od těchto projevů důrazně distancovat, čeká a čeká [...]“. Takovýchto odsouzení násilí

páchaného ve jménu islámu bylo různými muslimskými autoritami ve skutečnosti vysloveno již velmi mnoho, ale my je prostě nějak ignorujeme – nejsou totiž pro naše sdělovací prostředky atraktivní. A navíc – neexistuje přece nějaká nejvyšší islámská autorita, nějaký muslimský „papež“, který by mohl mluvit za všechny muslimy nebo aspoň za jejich většinu!

Analogie s antisemitismem

Mně tohle všechno připomíná to, co ještě před cca 100–150 lety říkali jiní vážení čeští vzdělanci o vyznavačích jiného semitského náboženství. Např. Jan Neruda napsal: „[...] žijí všude co národ cizí, u nás co nejčizější. Vědomí cizosti té není jen u nás, kde má ráz již hotového národního nepřátelství, nýbrž všude. [...] Jsou a zůstanou bodákem vraženým do našeho masa. Nemůžeme obžalovat bodák ten; avšak nikdo se nemůže divit, vzkřikneme-li při bolesti, kterou nám způsobuje, a pozorujeme-li se strachem, jak po každém léčitelském pokusu hnisání dále se šíří. [...] Jejich vlastnosti jsou orientální, tedy naprosto jiné než národů evropských. [...] Jako dlouho zadržovaná spoušť vodní vyhrnuli se mocně a najednou a strhli vše sebou [...] nesmírně, skoro starotestamentárně se rozmnožují. Množstvím roste jich srdnatost, noví potomci pak nedělí se o staré miliony, nýbrž vydělají si zajisté ještě nové.”

Je až fascinující, jak se ty základní stereotypy dřívějšího (protižidovského) a dnešního (protiarabského) antisemitismu, popř. obecnějšího antiislamismu, nápadně shodují. Ve většině těchto vět by prostě stačilo zaměnit slovo „Žid“ za „Arab“ nebo „muslim“.

Netřeba připomínat, kam takováto „obrana hodnot“ v Evropě před několika desetiletími vedla...

Jaká islamizace?

Většina Čechů ani neví, čím se islám liší od křesťanství, neví, že obě tato náboženství vycházejí z judaismu a že všechna tři tato abrahámovská náboženství se hlásí ke stejným základním principům. Samozřejmě, že ve všech těchto náboženstvích najdeme fanatiky připravené hubit jinověrce i „nesprávné“ souvěrce, že všechna tato náboženství byla vždy zneužívána k mocenským účelům. Ve posvátných textech všech těchto náboženství najdeme strašlivé pasáže, které se snadno dají zneužít k obludným zločinům.

Všichni jistě kroutíme hlavou nad šílenými motivy sebevražedných muslimských atentátníků – ale co si pomyslet, když americký křesťanský prezident řekne, že na Irák zaútočil po celonoční poradě s Bohem?

To, že mnohá náboženství vidí jako svůj kýžený cíl obrácení celého lidstva na právě tu jejich „jedinou správnou“ víru není nic divného a nemělo by nás to třeba u muslimů překvapovat – křesťané se jim v tom přinejmenším vyrovnají.

V České republice se k islámu hlásí jen několik málo promile lidí, z nichž jen asi 400 jsou čeští konvertité. Mluvit v této souvislosti o nějakém problému je samozřejmě

absurdní. J. Pánek a Z. Müller se ovšem vyjadřují k situaci v celé Evropě, kde v některých zemích představují muslimové až kolem 10 % populace (podstatně víc jich je ovšem v jediných evropských většinově muslimských státech, Albánii, Bosně a Kosovu).

Není mi příliš jasné, jakým způsobem by se ta obávaná islamizace Evropy měla uskutečnit a jak by se jí mělo čelit. Nejčastěji slyšíme, že k tomu dojde prostě v důsledku vyšší porodnosti oněch přistěhovalců – máme tedy snad přistoupit k nějakému programu kontroly jejich reprodukce? Nebo se snad někdo domnívá, že druhdy křesťanští, nyní ateističtí Evropané začnou ve velkém konvertovat k islámu? Těžko...

A jakou „duchovní výzbroj“ by moderní Evropa měla oprášit? Snad nějakou evangelikální formu křesťanství, která by se svou primitivní jednoduchostí vyrovnala oné talibánské?

Zesláblá a upadající Evropa?

J. Pánek ve svém článku (v rozšířené formě publikovaném i v listopadovém čísle *Vesmíru*) nostalgicky zmiňuje doby, kdy Evropa byla „silná“. Připomeňme si, že to bylo v době, kdy (s použitím brutálního násilí) kolonizovala téměř celý neevropský svět a považovala to za své samozřejmé právo.

Dnes tak nečiní, a to je zjevně některými považováno za politováníhodnou známku slabosti a úpadku. „Evropa, jež měla od 16. až do počátku 20. století obrovské populační přebytky a která byla schopna osídlit Ameriku a Austrálii, dokonce zakotvit i v Africe a Asii, tuto sílu ztratila“ píše k tomu J. Pánek, a zřejmě želí toho, že už tu „sílu“ ztratila.

Připomeňme si, že neevropští přistěhovalci, na rozdíl od těch dřívějších evropských kolonistů, přece v posledních desetiletích do Evropy přicházeli (často z bývalých evropských kolonií) proto, že je Evropané potřebovali jako pracovní sílu!

Co říci k té údajné „ztrátě síly Evropy“? Pozoruji, že mnoho „pravicově“ zaměřených lidí by velice uvítalo nějakou opětovnou militarizaci Evropy, následování amerického příkladu vojenských akcí proti tomu či onomu státu na druhém konci světa. To by asi považovali za žádoucí návrat k dobrým tradicím „síly a odhodlanosti bojovat za křesťansko-židovské hodnoty“. Doufám ovšem, že se jejich sny nenaplní...

Jistě ovšem souhlasím, že by v Evropě měl pokud možno vzrůst vliv křesťanství, ovšem v té moderní, „halíkovské“ podobě.

Falešný koncept „multi-kulti“.

To, že s částí přistěhovalců jsou problémy, rozhodně není primárně z nějakých náboženských důvodů, nýbrž z důvodů sociálních, podobně jako je tomu u nás v případě Romů. Je evidentní, že již nejméně 20 let trávající trend postupného odbourávání úspěšného modelu evropského sociálního státu jasně koreluje s vyhrocováním problémů se sociálně více či méně vyloučenými skupinami obyvatel včetně přistěhovalců. Právě toto je hlavní problém, a že ti, kdo organizují onu

likvidaci sociálního státu, se snaží odvádět pozornost osvědčeným xenofobním směrem.

Je ovšem pravda, že existují stupidní tendence některých evropských politických sil k prosazování falešně chápaného konceptu „multikulturní společnosti“ (pro který se vžilo posměšné označení „multi-kulti“).

Podle mého názoru je špatné, aby přistěhovalci žili odděleně ve vlastních komunitách, neintegrovali se do hostitelské společnosti, nesnažili se pořádně naučit jazyk, zachovávali své zvyklosti odporující nejzákladnějším zásadám moderní evropské občanské společnosti.

Nemohu ani uvěřit tomu, že se ve Velké Británii údajně nedávno vážně uvažovalo, že by v muslimských komunitách nemusely platit britské právní zásady, ale principy islámského práva. Proti takovým tendencím se skutečně musíme energicky postavit. Mnohem lepší je podle mého názoru koncept „tavicího kotlíku“, který vlastně vytvořil dnešní Spojené státy; i tam ale existují a vždy existovaly některé hodně oddělené a málo integrované komunity (proslulé čínské čtvrti a v poslední době zvláště rozsáhlé španělsky mluvící komunity).

Je samozřejmé, že i ve společnosti „amerického typu“ si mnozí rádi zachovávají určitou míru své původní etnicity (včetně svého původního náboženství), a nikdo jim v tom nebrání.

Důležité ovšem je, aby se různá náboženská společenství v pestré společnosti tolerovala, přičemž zajisté není nic špatného, když si budují své bohoslužebné budovy (kostely, mešity) a pokojnými prostředky snaží o získání nových členů a sympatizantů. Pro mě je naprosto absurdní argument, že by se muslimům v evropských zemích měla zakázat stavba mešit. Popřeli bychom tím jeden ze základních principů svobodné společnosti, na kterých si tak zakládáme. Podobně je pro mě ale trochu absurdní, když muslimové trvají na tom, aby jejich mešity v evropských městech měly tradiční vysoké minarety, které se do těch měst prostě nehodí a většině občanů vadí – v podstatě z estetických, nikoli náboženských důvodů.

Je jistě správné zamezit nošení oděvů, které zakrývají obličej (burky), ale nevidím nic špatného na tom, aby muslimské (nebo jakékoli jiné) ženy nosily na hlavě šátek – připadá mi to docela elegantní. Venkovské ženy i u nás ještě donedávna bez šátku mezi lidmi nevyšly – a podíváme-li se na kterékoli vyobrazení Panny Marie, vidíme přece něco velmi podobného typickému ženskému muslimskému oděvu! Ostatně Panna Marie je i muslimy uctívána...

Souhlasím, že skutečně není správné imigraci lidí z kulturně velmi odlišných krajín jakkoli povzbuzovat či příliš usnadňovat. Lepší je pomáhat zlepšit podmínky v jejich mateřských zemích, aby motivace k ekonomické emigraci slábla.

Je samozřejmě naprosto správné tvrdě postupovat proti těm aktivistům z řad jakýchkoli přistěhovalců, kteří ve svých komunitách šíří nenávist vůči většinové společnosti, odmítají základní hodnoty svobodomyšlné evropské společnosti, schvalují násilné akce nebo k nim dokonce vybízejí.

Je ale myslím jasné, že naprostá většina muslimských přistěhovalců do Evropy taková není a jejich hlavním zájmem je prostě slušně uživit svoji rodinu a spokojeně žít jako každý jiný. Myslím, že skoro každý, kdo navštívil nějakou rozvinutější muslimskou zemi, shledal, že lidé jsou tam v podstatě stejní jako třeba někde v jižní Evropě.

Muslimský terorismus

V posledních deseti letech jsme samozřejmě byli emocionálně ovlivněni fenoménem muslimského terorismu. Podíváme-li se ale na počet jeho obětí a srovnáme ho s počtem obětí odvetných akcí Západu (přičemž je někdy hodně sporné, co je odvěta a co primární agrese), mělo by nás to přinejmenším přinutit k zamyšlení nad zdroji toho terorismu.

Zkusme si jen představit, jakou „teroristickou“ reakci by alespoň v některých „západních“ zemích (v Česku asi ne...) vyvolala mnohaletá přítomnost stovek tisíc vojáků nějakého muslimského státu pomáhajících nastolit „správný“ režim a „nedopatření“ tu a tam zabíjejících nevinné civilisty...

Ačkoli je to v naší společnosti poněkud tabuizované téma, je naprosto zřejmé, že důležitým zdrojem rostoucího nepřátelství arabského a muslimského světa vůči Západu je dlouhodobě naprostá a bezvýhradná podpora Izraele ze strany USA. V tomto směru ovšem nevidím ovšem možnost nějaké výrazné změny.

Jsem přesvědčen, že xenofobní paušalizace a dokonce stále častěji otevřeně veřejně vyslovovaná doporučení k perzekuci muslimů jsou pro Evropany vysoce kontraproduktivní. Rodí se tak zhoubná spirála nenávisti a násilí, velmi podobná té, která vedla od všeobecného antisemitismu k plynovým komorám...

Však už lze leckde v internetových diskusích číst i všelijaké výzvy ke „konečnému řešení“ .

Westernizace muslimských zemí

Mnohem výraznějším jevem, než „islamizace“ Evropy, je naopak westernizace celého světa včetně většinově muslimských zemí. Všichni přece spontánně přejímají „západní“ oblečení, hudbu, masovou zábavu a techniku!

Jsem samozřejmě rád, že jsme součástí naprosto dominantní světové civilizace, která svými přednostmi (individuální svoboda, ekonomická prosperita) neodolatelně přitahuje téměř všechny ostatní.

Poté, co jsme do značné míry opustili násilné způsoby šíření naší civilizace, působí ještě daleko efektivněji „soft power“ – spontánní atraktivita všeho toho příjemného, co je s ní spojeno. Ostatně právě toto byl hlavní faktor prohry konkurenční komunistické varianty – každý, i ti komunističtí ideologové se postupně spontánně westernizovali, takže nějaké ideologicky motivované nepřátelské vymezování ztratilo smysl a zůstalo jen obyčejné neideologické mocenské soupeření.

Vsadil bych se, že přesně tak tomu bude i s tím „nebezpečím islámu“. Ostatně evropská forma islámu v Bosně, Albánii, některých částech Ruska a konečně i v Turecku není, myslím, pro svobodnou společnost o nic nebezpečnější než třeba bigotní polské či irské katolictví.

Nesmíme se ovšem chytit do pastí, kterou nám kladou různí Osámové – západní stonásobně přemrštěné násilné reakce na jejich provokace je přesně to, co si přejí, protože spolehlivě nahánějí spoustu umírněných muslimů do náruče fanatiků.

K čemu slouží islámský strašák?

K otázce v nadpisu – jsem přesvědčen, že „hrozba islámu“ je do značné míry jen „papírovým tygrem“, tedy strašákem, který se některým lidem velice hodí jako ideální náhražka za skutečně nebezpečného padlého tygra sovětského komunismu. Tento nový strašák je velmi účinný hlavně proto, že silně působí na xenofobní instinkty velké části populace, přesně stejně, jako působil po celá staletí strašák židovský včetně absurdních pověr a la Anežka Hružová. Samozřejmě, že velmi silně působí i nepopíratelný fakt existence islámského terorismu (který ale asi není intenzivnější než některé jinak motivované terorismy 20. století). Někomu přišly brzy po skončení studené války velice vhod také vlivné akademické studie na téma „střetu civilizací“. Základním faktem ovšem je, že Západ je teď ve všech směrech prostě nesrovnatelně silnější než jakýkoli „islámský nepřítel“ a žádné opravdu vážné nebezpečí mu z tohoto směru nehrozí. To je zásadní rozdíl od situace v době studené války, kdy sovětský komunismus takovým opravdu vážným nebezpečím byl – byl prakticky stejně vojensky silný, měl poměrně atraktivní vojensko-politicko-ideologický světovládný program i prostředky k jeho realizaci. Byl to prostě protivník stokrát silnější a nebezpečnější než ti dnešní islamisté.

Provedené či chystané preventivní útoky na domělé či skutečné „islamistické státy“ (Afghánistán, Irák, Írán) jsou evidentně spíše zástěrkou pro něco jiného (ropa, strategické záměry...). V každém případě jsou to podle platného mezinárodního práva zločiny a jejich jediným výsledkem může být pouze další nárůst protiamerické resp. protizápadní nenávisti v muslimském světě a eskalace nepřátelství. Pokud to ovšem někdo považuje za celkem přijatelné prostředky k jakémusi dlouhodobému „pěstování si nepřítel“, aby byl důvod k uspokojení vojensko-průmyslového komplexu (pozor – Eisenhowerův, nikoli Brežněvův termín!), tak je to, myslím, nesmírně riskantní (a vpravdě odporná) politika.

Pokud chceme skutečně řešit existující a zjevně vzrůstající nepřátelství mnoha muslimů vůči „Západu“, či spíše hlavně vůči USA, máme asi dvě základní možnosti – vojenskou sílu, nebo mírové přístupy založené na jasném pojmenování zdrojů onoho nepřátelství a jejich eliminaci. Rozhodně bych byl pro tu druhou možnost.

*VÁCLAV HOŘEJŠÍ,
Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.*